

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО АНАТОМІВ, ГІСТОЛОГІВ,
ЕМБРІОЛОГІВ ТА ТОПОГРАФОАНАТОМІВ УКРАЇНИ»
КАФЕДРА ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ
VILNIUS UNIVERSITY, LITHUANIA
CHARLES UNIVERSITY, CZECH REPUBLIC

**«МОРФОГЕНЕЗ ТА РЕГЕНЕРАЦІЯ»
(ІІІ ЖУТАЄВСЬКІ ЧИТАННЯ)**

**«MORPHOGENESIS AND REGENERATION»
(III ZHUTAEV READINGS)**

Proceedings of Ukrainian scientific-practical
conference with international participation

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

APRIL 20-21, 2023.

20-21 КВІТНЯ, 2023 р.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО АНАТОМІВ, ГІСТОЛОГІВ, ЕМБРІОЛОГІВ ТА
ТОПОГРАФОАНАТОМІВ УКРАЇНИ»
КАФЕДРА ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ
VILNIUS UNIVERSITY, LITHUANIA
CHARLES UNIVERSITY, CZECH REPUBLIC**

МАТЕРІАЛИ

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«МОРФОГЕНЕЗ ТА РЕГЕНЕРАЦІЯ»
(ІІІ ЖУТАЄВСЬКІ ЧИТАННЯ)**

ПОЛТАВА

20-21 квітня 2023 року

EDITORIAL BOARD

Shepitko V.I. – Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Stetsuk Ye.V. – PhD in Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Lysachenko O. D. – PhD in Biological Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Boruta N.V. – PhD in Biological Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Vilkhova O.V. – PhD in Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шепітько В.І. – д.мед.н., професор закладу вищої освіти, завідувач кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Стецук Є.В. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Лисаченко О.Д. – к.б.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Борута Н.В. – к.б.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Вільхова О.В. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Proceedings of Ukrainian scientific-practical conference with international participation “**Morphogenesis and regeneration**” (III Zhutaiev readings). – Poltava 2023, Ukraine. – 244 p.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Морфогенез та регенерація**» (III Жутаєвські читання) – Полтава, 2023, Україна. – 244 с.

**FUNCTIONAL MORPHOLOGY OF THE NERVOUS SYSTEM OF HUMANS AND
ANIMAL**

**FEATURES OF MORPHOGENESIS IN PATHOLOGICAL PROCESSES
ORGANS REGENERATION IN HUMANS AND ANIMALS
MODERN BIOMEDICAL METHODS OF RESEARCHING THE NORMAL
DEVELOPMENT OF ORGANISMS AND DEVELOPMENT IN PATHOLOGICAL
CONDITIONS**

**ФУНКЦІОНАЛЬНА МОРФОЛОГІЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.
ОСОБЛИВОСТІ МОРФОГЕНЕЗУ ПРИ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСАХ.
РЕГЕНЕРАЦІЯ ОРГАНІВ У ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН.
СУЧАСНІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НОРМАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ ОРГАНІЗМІВ ТА ПРИ ПАТОЛОГІЧНИХ СТАНАХ**

КРАНІОТОПОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПАЗУШНО–ЛІКВОРНИХ УТВОРЕНЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ В СТРІЛОВІЙ ПЛОЩИНІ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ

Бондаренко С.В.¹, Сербін С.І.¹, Дубина С.О.¹, Тарасенко Я.А.², Тихонова О.О.²

¹Донецький національний медичний університет, Лиман, Україна

²Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

У літературних джерелах по теперішній час відсутні чіткі уявлення про краніотопографічне взаємовідношення між венозними та лікворними колекторами головного мозку у залежності від віку, статі та з крайніми типами будови голови (черепа) людини. Метою нашого дослідження було отримання краніотопографічної (метричної) характеристики пазушно–лікворних взаємовідносин у стріловій площині людей зрілого віку.

Дане дослідження виконано на 100 трупах людей різного віку та статі з виготовленням нативних препаратів головного мозку з оболонками та лікворними структурами (табл. 1.). Із вказаної кількості морфологічних об'єктів виготовлено 70 препаратів вен та пазух ТОГМ та 30 препаратів лікворної системи головного мозку дорослих людей (табл. 1.).

Таблиця 1.

Кількість анатомічних об'єктів в залежності від віку статі

№	Періоди / стать	Чоловіки	Жінки
1.	Перший зрілий	15	8
2.	Другий зрілий	45	32
3.	Усього	60	40

На кожному препараті проводилось обчислення черепного індексу за формулою:
$$\text{Ind} = \frac{\text{поперечний розмір (ширина) черепа (в см)}}{\text{поздовжній розмір (довжина) черепа (в см)}} \times 100$$

Згідно методики, запропонованої В. М. Шевкуненко (1935), з початку визначається поздовжній розмір за допомогою краніоциркуля від надперенісся (glabella) до зовнішнього потиличного виступу (opistocranium), а поперечний розмір – між віддаленими точками тім'яних

горбів (euryon). Якщо головний (черепний) індекс менше 74,9 це вказує на те, що людина відноситься до доліхоцефалів (доліхокранів); при 75,0 – 79,9 – до мезоцефалів (мезокранів); якщо більше 80,0 – до брахіцефалів.

Згідно мети нашого дослідження ми умовно проводили стрілову площину у відповідності з класичною серединною лінією, яка поділяє череп на дві рівні половини: ліву та праву. Враховуючи, що бічні шлуночки головного мозку є внутрішньоорганими структурами і тому важлива уточнена краніометрія їх розташування по відношенню до крупних похідних ТОГМ.

Згідно отриманими нами даними, висота просвіту верхньої стрілової пазухи у середній третині варіює у межах від 0,9 до 1,5 см з тенденцією до збільшення у людей з доліхоцефалічною формою голови. Висота серпу великого мозку коливається від 3,5 до 5,0 см у чоловіків та від 3,4 до 4,8 см у жінок, відповідно, висота просвіту нижньої стрілової пазухи від 0,6 до 1,1 см та від 0,6 до 1,0 см, також переважає у доліхоцефалів. Ця закономірність приводить до поступового зменшення висотних показників у людей з мезо– та брахіцефалічною формами голови.

Отримані у нашому дослідженні дані можуть бути використані для обґрунтування визначення умовних краніологічних точок (точки будуть залежать від конфігурації бічних шлуночків та їх відділів, а також від тиску лікворної рідини, який впливає на висоту просвіту цих структур) для проникнення пункційної голки у порожнину бічних шлуночків або їх частин, виходячи з максимально допустимої глибини її введення

ЗМІСТ
CONTENT

**FUNCTIONAL MORPHOLOGY OF THE NERVOUS SYSTEM OF
HUMANS AND ANIMAL
FEATURES OF MORPHOGENESIS IN PATHOLOGICAL PROCESSES
ORGANS REGENERATION IN HUMANS AND ANIMALS
MODERN BIOMEDICAL METHODS OF RESEARCHING THE
NORMAL
DEVELOPMENT OF ORGANISMS AND DEVELOPMENT IN
PATHOLOGICAL CONDITIONS**

**ФУНКЦІОНАЛЬНА МОРФОЛОГІЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.
ОСОБЛИВОСТІ МОРФОГЕНЕЗУ ПРИ ПАТОЛОГІЧНИХ
ПРОЦЕСАХ. РЕГЕНЕРАЦІЯ ОРГАНІВ У ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН.
СУЧАСНІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ
НОРМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗМІВ ТА ПРИ
ПАТОЛОГІЧНИХ СТАНАХ**

Андрєєва Т. О., Стоянов О. М., Чеботарьова Г. М., Кокідько Л. А., Чигринський М. Є. МІЖХРЕБЦЕВИЙ ОСТЕОХОНДРОЗ У ССАВЦІВ	5
Бондаренко С.В., Сербін С.І., Дубина С.О., Тарасенко Я.А., Тихонова О.О. КРАНІОТОПОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПАЗУШНО– ЛІКВОРНИХ УТВОРЕНЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ В СТРІЛОВІЙ ПЛОЩИНІ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ	7
Бондаренко С. В., Сербін С. І., Дубина С. О., Коптев М. М. КРАНІОМЕТРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕНОЗНО–ЛІКВОРНИХ УТВОРЕНЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ У ГОРИЗОНТАЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ	9
Боскіна М.Г., Пелипенко О.В.	11

КОНТРОЛЬ ЗАСВОЄННЯ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ – ЯК ФОРМА ЕТАПНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ	
Loban' G.A., Faustova M.O., Chumak Yu.V. LEVEL OF COMPETENCY OF FUTURE PHISICIANS REGARDING ACADEMIC INTEGRITY	223

Свідоцтво державного комітету телебачення і радіомовлення України
 Серія ДК №1691 від 17.02.2004р.

Редакційно-видавничий відділ
 Полтавський державний медичний університет
 36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23